

Echipa României în procesul de Delimitare a spațiilor maritime în Marea Neagră cu Ucraina de la CIJ

Echipa care gestionează procesul de delimitare a platoului continental și a zonelor economice exclusive cu Ucraina are două componente – una românească și una străină, ceea ce corespunde modului în care sunt alcătuite în mod obișnuit aceste echipe în procedurile care au loc în fața CIJ.

Conducerea Echipei este asigurată de componenta română, prin Agentul României în proces, care are responsabilitatea reprezentării țării noastre în relația cu Curtea pe parcursul derulării procedurilor. Agentul a fost numit la momentul sesizării CIJ, la 16 septembrie 2004. Regula este ca Agentul să fie un diplomat de rang înalt cu pregătire juridică în domeniul dreptului internațional din ministerul de externe al statului parte la proceduri.

Rolul concret al Agentului este de a coordona pregătirea complexă a participării statului parte la proceduri – redactarea documentelor care conțin argumentele părții ce trebuie depuse în cadrul fazei scrise și selectarea și transmiterea elementelor de probă care sunt anexate documentelor scrise, pregătirea fazei orale și a pledoariilor (care sunt deschise de Agent, care expune și concluziile, la finalul pledoariilor, ce conțin solicitarea soluției propuse de partea în cauză), precum și a tuturor aspectelor organizatorice implicate de participarea la proces. Agentul ține legătura cu CIJ prin intermediul Grefei acesteia.

De regulă, Agentul este asistat în activitatea sa de unul sau doi co-agenți, dintre care unul este, în mod obișnuit, ambasadorul statului parte la Haga (pentru rațiuni de contact operativ cu Grefa). De asemenea, în mod obișnuit, din echipa agentului fac parte, pe lângă diplomați cu pregătire juridică ai statului respectiv și alți experți guvernamentali (în funcție de specificul și aspectele tehnice ale cazului), și consilieri/avocați internaționali, specializați în procesele de la CIJ.

Componenta română a Echipei

Agentul României pentru procesul de la Haga este *Bogdan Aurescu*, director general în MAE român. Bogdan Aurescu este Agent pentru CIJ din 2004, de la sesizarea Curții. A participat la negocierile desfășurate pentru delimitarea spațiilor maritime cu Ucraina anterior sesizării CIJ, în perioada 2001-2004, atât ca șef de delegație, ca adjunct al șefului de delegație, după ridicarea rangului acestuia la nivel de secretar de stat și, în 2004, din nou ca șef de delegație. În perioada 2001-2004 au avut loc cele mai multe runde de negocieri desfășurate între România și Ucraina pe tema delimitării spațiilor marine – 26 de runde (din totalul de 34): 16 la nivelul plenului delegației și 10 la nivel de experți.

Bogdan Aurescu a fost, succesiv, director adjunct și apoi director al Direcției Drept Internațional și Tratatate, director de cabinet al ministrului afacerilor externe, director general pentru afaceri juridice, subsecretar de stat și secretar de stat pentru afaceri europene în MAE român. A fost, de asemenea, Agentul guvernamental român pentru CEDO. Este membru al Curții Permanente de Arbitraj de la Haga și membru supleant al Comisiei de la Veneția (Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept) a Consiliului Europei. Este doctor în drept¹ și lector universitar la Facultatea de Drept a Universității din București, unde predă

¹ Doctor în drept (*Summa cum laude*) din 2003. Absolvent al Facultății de Drept și, respectiv, al Facultății de Istorie, Universitatea din București, al Institutului Franco-Român de Dreptul Afacerilor și Cooperare Internațională „N. Titulescu – H. Capitant”, al Colegiului Național de Apărare din București. Este autor sau co-autor a 13 volume și al câtorva zeci de articole în domeniul dreptului internațional publicate în reviste românești și străine, cum ar fi „Revista Română de Drept Internațional”, „Analele Universității din București-Seria Drept”, „Annuaire Français de Droit International”, „The International Journal of Marine and Coastal Law”, „Helsinki Monitor. Security and Human Rights”, „European Yearbook of Minority Issues”, „Revue Hellenique de Droit International”, „Chinese Journal of International Law”.

Drept internațional public, Organizații și relații internaționale, Jurisdicții internaționale. Este președintele Ramurii Române a *International Law Association* și redactor-șef al Revistei Române de Drept Internațional.

Co-agenți pentru procesul de la Haga sunt *Cosmin Dinescu*, director general pentru afaceri juridice în MAE român și *Călin Fabian*, ambasadorul României la Haga.

*Cosmin Dinescu*² a fost implicat din anul 2001 în negocierile desfășurate pentru delimitarea spațiilor maritime cu Ucraina, fiind șeful grupului de experți al părții române în negocierile menționate. A fost, succesiv, șef de serviciu și apoi director adjunct al Direcției Drept Internațional și Tratatate, iar din 2004 este director general pentru afaceri juridice.

Echipa tehnică a MAE implicată în pregătirea participării la procedurile din fața CIJ este formată din 5 diplomați cu foarte bună pregătire juridică din cadrul Oficiului pentru Frontiere și Delimitări Maritime (OFDM), condus de *Liviu Dumitru*³. O parte dintre aceștia au fost implicați și în negocierile bilaterale cu Ucraina pe aceeași temă, respectiv au expertiză în relația cu instanțele internaționale, ca urmare a faptului că au lucrat în departamentul care gestionează relația României cu CEDO.⁴ Oficiul a fost creat în anul 2005 în componența Direcției Generale Afaceri Juridice din MAE român, atât pentru gestionarea procesului de la CIJ, cât și a altor aspecte care țin de dreptul mării în relația cu statele vecine României în Marea Neagră, precum și a problematicii de drept internațional care privește frontierele României. Din cadrul echipei MAE menționate face parte și consilierul juridic al Ambasadei române la Haga, care este punctul de contact cu Grefa CIJ (*Irina Niță*⁵, fost director al Direcției Agentului Guvernamental pentru CEDO din MAE român și co-agent al României la CEDO).

Media de vârstă a componentei MAE a Echipei române este de 32 de ani.

Alături de echipa MAE, sunt asociați pregătirii procesului în cadrul componentei române a Echipei un număr de experți ai Ministerului Apărării (care asigură serviciile de cartografie) și ai Agenției Naționale pentru Resurse Minerale (unul dintre aceștia fiind membru în Comisia ONU pentru Limitele Platoului Continental).

² Absolvent al Facultății de Drept a Universității din București, al Facultății de Relații Economice Internaționale din cadrul ASE-București, al Academiei Diplomatice din București, Master în Antropologie socială și dezvoltare comunitară - Facultatea de Sociologie și Asistență Socială a Universității din București. Este doctorand în drept internațional la Facultatea de Drept a Universității din București.

³ Absolvent al Facultății de Drept a Universității din București. Cursuri de pregătire la ENA (Franța) și la Centrul de Cercetare privind Frontierele Internaționale (International Boundary Research Unit), Universitatea din Durham (Marea Britanie). Este reprezentantul MAE în Comisia Mixtă de Frontieră România-Ucraina și în Comisia Mixtă de Frontieră România-Serbia. A participat din 2003 la negocierile cu Ucraina pentru Tratatul privind regimul frontierei de stat și pentru delimitarea spațiilor maritime și la negocierea mai multor acorduri privind tematica frontierei cu alte state vecine.

⁴ Diplomații cu pregătire juridică din cadrul OFDM au absolvit Facultatea de Drept a Universității din București, Colegiul Juridic Franco-Român de Studii Europene (doi dintre aceștia), cursurile Academiei privind Politica și Dreptul Océanelor din Rodos (alți doi), Academia Diplomatică din București (unul dintre ei). Unul dintre diplomați este lector univ. (drept internațional, protecția internațională a drepturilor omului, Universitatea „N. Titulescu”, București), formator la Institutul Național al Magistraturii și doctorand în drept internațional la Facultatea de Drept a Universității din București, un altul fiind absolvent al Masterului în Drept Comunitar, organizat de Facultatea de Drept, Universitatea din București. Doi dintre ei au lucrat câte 3 ani în Direcția Agentului Guvernamental pentru CEDO (unul dintre ei inclusiv ca director a.i.).

⁵ *Irina Niță* este secretar III, consilierul juridic al Ambasadei române la Haga, punct de contact cu Grefa CIJ. Este doctorand în drept internațional la Facultatea de Drept a Universității din București. Este absolventă a Facultății de Drept a Universității din București și a Colegiului Juridic Franco-Român de Studii Europene. Cursuri de pregătire la Academia Diplomatică din Viena. Expertiză în relația cu instanțele internaționale, activând ca șef serviciu în Direcția Drept Internațional și Tratatate din MAE, apoi ca director-adjunct și, ulterior, director al Direcției Agentului Guvernamental pentru CEDO din MAE român și co-agent al României la CEDO.

Componenta străină a Echipei

Componenta străină a Echipei este formată din trei renumiți profesori și experți în drept internațional de la Universitățile din Paris, Cambridge și Oxford, care au o expertiză recunoscută în participarea la procesele din fața CIJ, în special în materie de delimitări maritime, precum și din doi experți cu practică relevantă în procesele din fața CIJ.

Cei trei profesori sunt *James Crawford* – Universitatea din Cambridge, *Alain Pellet* – Universitatea Paris Ouest Nanterre-La Défense și *Vaughan Lowe* – Universitatea din Oxford. Primii doi oferă consultanță părții române pe tema delimitării spațiilor maritime cu Ucraina încă din anul 1999.

James Crawford, originar din Australia, este profesor de drept internațional la Universitatea din Cambridge, anterior desfășurându-și activitatea academică în cadrul Facultății de Drept din Sidney, al cărei decan a fost între anii 1990 și 1992. A fost directorul Centrului de Cercetare „Lauterpacht” în domeniul Dreptului Internațional (centru ce funcționează în cadrul Universității Cambridge) și, de asemenea, în perioada 1992-2001, membru al Comisiei ONU de Drept Internațional (CDI), în cadrul căreia a fost Raportor Special pentru elaborarea proiectului CDI de Statut al Curții Penale Internaționale (adoptat în 1994) și a Proiectului de Articole privind Răspunderea Internațională a Statelor (adoptat în 2001), unul dintre cele mai importante subiecte pe agenda Comisiei.

Este autorul a numeroase volume, articole și studii în domeniul dreptului internațional public, inclusiv în dreptul mării, drepturile omului, drept constituțional. Este co-editor al prestigiosului „Anuar Britanic de Drept Internațional”.

Dincolo de prolifică sa activitate academică, profesorul Crawford este considerat unul dintre cei mai străluciți practicieni în domeniul dreptului internațional, acest aspect fiind demonstrat de numeroasele ocazii în care a fost solicitat să pledeze, în calitate de consilier al diverselor părți implicate în dispute internaționale, în fața unor instanțe precum Curtea Internațională de Justiție (CIJ), Tribunalul Internațional pentru Dreptul Mării (TIDM), Tribunalul Penal Internațional pentru Fosta Iugoslavie (TPII), dar și a unor diverse tribunale arbitrale, cum ar fi Centrul Internațional pentru Reglementarea Diferendelor privind Investițiile (CIRDI), Tribunalul de Reclamații Iran-SUA, Comisia de Frontieră Etiopia/Eritreea, Comisia de Compensării Etiopia/Eritreea, alte tribunale arbitrale *ad-hoc*.

Menționăm, cu titlu de exemplu, câteva dintre cele mai importante cazuri în care James Crawford a fost implicat în calitate de consilier și avocat:

- *Cazul privind Timorul de Est (Portugalia v. Australia)* – consilier pentru Australia (în fața CIJ);
- *Cazul privind rezervele de fosfați din Nauru (Nauru v. Australia)* – consilier pentru Nauru (în fața CIJ);
- *Disputa teritorială dintre Libia și Ciad* – consilier pentru Libia (în fața CIJ);
- *Avizul consultativ cu privire la Legalitatea folosirii de către un stat a armelor nucleare într-un conflict armat* – consilier pentru Insulele Solomon (în fața CIJ);
- *Incidentul aerian din 3 iulie 1988 (Iran v. SUA)* – consilier pentru Iran (în fața CIJ);
- *Cazul privind frontiera terestră și maritimă între Camerun și Nigeria* – consilier pentru Nigeria (în fața CIJ);
- *Cazul privind platformele petroliere (Iran v. SUA)* – consilier pentru Iran (în fața CIJ);
- *Disputa privind proiectul Gabčíkovo-Nagymaros (Ungaria/Slovacia)* – consilier pentru Ungaria (în fața CIJ);
- *Cazul privind suveranitatea asupra insulelor Sipadan și Ligitan (Malaiezia v. Indonezia)* – consilier pentru Malaiezia (în fața CIJ);

- *Cazul privind suveranitatea asupra insulelor Pedra Branca, Middle Rocks și South Ledge (Malaiezia /Singapore)* – consilier pentru Malaiezia (în fața CIJ);
- *Cazul privind activitățile armate în teritoriul Republicii Congo (RD Congo v. Ruanda)* – consilier pentru Ruanda (în fața CIJ);
- *Cazul privind legalitatea folosirii forței (R F Iugoslavia v. Canada)* – consilier pentru Canada (în fața CIJ);
- *Cazul privind aplicarea Convenției pentru prevenirea și pedepsirea infracțiunii de genocid (Croatia v. Iugoslavia)* – consilier pentru Croația (în fața CIJ);
- *Avizul consultativ cu privire la consecințele juridice ale construirii unui zid în teritoriile palestiniene ocupate* – consilier pentru Palestina (în fața CIJ);
- *Disputa privind drepturile de navigație și conexe (Costa Rica v. Nicaragua)* – consilier pentru Costa Rica (în fața CIJ);
- *Cazul privind tonul cu aripioare albastre (Australia și Noua Zeelandă v. Japonia)* – consilier pentru Australia (în fața TIDM);
- *Cazul Volga (Rusia v. Australia)* – consilier pentru Australia (în fața TIDM);
- *Cazul privind extinderile teritoriale ale Singapore în Strâmtoarea Johor* – consilier pentru Malaiezia (în fața TIDM);
- *Cazul de delimitare maritimă între Barbados și Trinidad-și-Tobago* – consilier pentru Trinidad-și-Tobago (în fața unui tribunal arbitral constituit în conformitate cu Convenția ONU privind dreptul mării)

Totodată, James Crawford a îndeplinit mai multe mandate de judecător (în cadrul Tribunalului Administrativ al OECD – începând cu 1993, fiind, ulterior, numit din nou, în 1996, 1999 și 2002) sau arbitru internațional, printre cele mai relevante spețe arbitrale în care a fost implicat în această calitate putându-se menționa: *Delimitarea maritimă dintre Newfoundland și Nova Scotia* – membru al tribunalului arbitral; *Dabhol Power Company v. Statul Maharashtra* – președinte al tribunalului arbitral; *Larsen v. Regatul Hawai* – președinte al tribunalului arbitral constituit sub egida Curții Permanente de Arbitraj; *Mondev Internatinal Ltd v. SUA* – membru al tribunalului arbitral constituit sub egida CIRDI; *Cazul privind Uzina MOX (Republica Irlanda v. Regatul Unit)* – arbitru numit de partea irlandeză; *EnCana Corporation v. Guvernul Republicii Ecuador* – președinte al tribunalului arbitral.

Alain Pellet este francez, profesor de drept internațional în cadrul Universității Paris Ouest Nanterre – La Défense, în perioada 1991-2001 fiind și Director al Centrului de Drept Internațional de la Nanterre, ce funcționează în cadrul acesteia, precum și director al programului de studii post-universitare în drept internațional și dreptul european al relațiilor economice internaționale. A mai fost profesor la Institutul de Studii Politice și la Facultatea de Drept și Științe Politice a Universității Paris-Nord. A fost consultant al Comisiei Badinter de Arbitraj a Conferinței Internaționale pentru fosta Iugoslavie (1991-1993). A fost membru al Sub-Comisiei ONU pentru Prevenirea Discriminării și Protecția Minorităților (1983-1991). Este arbitru la Curtea Europeană de Conciliere și Arbitraj a OSCE din 2001. Pentru activitatea desfășurată, i-au fost acordate mai multe distincții internaționale (fiind, printre altele, Cavaler al Legiunii de Onoare). Este doctor *honoris causa* a trei universități.

Din 1990, este membru al Comisiei ONU de Drept Internațional, al cărei președinte a fost în perioada 1997-1998. În cadrul Comisiei, este, din 1994, Raportor Special pentru tema „Rezervelor la tratate”, unul dintre cele mai dezbătute subiecte pe agenda Comisiei.

Este, de asemenea, autorul a numeroase și foarte cunoscute volume, al multor studii și analize în domeniul dreptului internațional, precum și a numeroase articole de specialitate, publicate în cele mai prestigioase reviste din domeniu.

Profesorul Pellet este unul dintre cei mai activi practicieni în domeniul dreptului internațional, fiind implicat, în calitate de arbitru, consilier și avocat în mai multe proceduri

arbitrale la CIRDI, precum și consilier și avocat în majoritatea disputelor supuse recent soluționării Curții Internaționale de Justiție (în peste 30 de cazuri). Între acestea, menționăm, cu titlu de exemplu:

- *Cazul privind anumite aspecte ale asistenței reciproce în materie penală (Djibouti v. Franța)* – consilier pentru Franța;
- *Cazul privind suveranitatea asupra insulelor Pedra Branca, Middle Rocks și South Ledge (Malaiezia /Singapore)* – consilier pentru Singapore;
- *Disputa teritorială și maritimă (Nicaragua v. Columbia)* – consilier pentru Nicaragua;
- *Cazul privind proiectul Gabčíkovo-Nagymaros (Ungaria/Slovacia)* – consilier pentru Slovacia;
- *Disputa teritorială și maritimă în Marea Caraibelor între Nicaragua și Honduras (Nicaragua v. Honduras)* – consilier pentru Nicaragua;
- *Cazul privind aplicarea Convenției privind prevenirea și pedepsirea infracțiunii de genocid (Bosnia și Herțegovina v. Iugoslavia)* – consilier pentru Bosnia și Herțegovina;
- *Disputa privind frontiera (Benin/Niger)* – consilier pentru Benin;
- *Cazul privind legalitatea folosirii forței (Serbia și Muntenegru v. Franța)* – consilier pentru Franța;
- *Cazul privind suveranitatea asupra insulelor Sipadan și Ligitan (Malaiezia v. Indonezia)* – consilier pentru Indonezia;
- *Cazul privind frontiera terestră și maritimă între Camerun și Nigeria (Camerun v. Nigeria)* – consilier pentru Camerun;
- *Cazul privind platformele petoliere (Iran v. SUA)* – consilier pentru Iran;
- *Cazul privind Timorul de Est (Portugalia v. Australia)* – consilier pentru Australia;
- *Cazul privind incidentul aerian (Pakistan v. India)* – consilier pentru India.

Oferă, totodată, consultanță mai multor organizații internaționale în domeniul dreptului internațional.

Vaughan Lowe este britanic, profesor de drept internațional, inclusiv dreptul mării și soluționarea diferendelor internaționale, în cadrul Universității din Oxford și *fellow* la All Souls College, Oxford. A mai predat la Universitățile din Cambridge, Cardiff și Manchester, precum și în Statele Unite la Duke Law School și Tulane Law School. Este Consilier juridic al Reginei (*Queen's Counsel*)⁶ și membru asociat al Institutului de Drept Internațional.

Profesorul Lowe este unul dintre cei mai cunoscuți autori de drept internațional, fiind cotate ca un specialist de marcă în domeniul dreptului mării și al soluționării diferendelor. El este, de altfel, co-editor al prestigiosului Anuar Britanic de Drept Internațional și redactor al seriei de Monografii Oxford de Drept Internațional, precum și membru al colegiului editorial a numeroase reviste de prestigiu în domeniul dreptului internațional. A publicat numeroase volume de drept internațional și foarte multe articole și studii de specialitate.

Ca practician, este președintele Tribunalului European al Energiei Atomice și a fost președinte sau membru al mai multor tribunale arbitrale. Dintre acesta menționăm Tribunalul arbitral constituit în conformitate cu Convenția ONU privind dreptul mării care a soluționat *Cazul de delimitare maritimă între Barbados și Trinidad-și-Tobago*, unde a fost unul dintre cei cinci arbitrii. A participat în calitate de consilier și avocat în multiple proceduri jurisdicționale internaționale, în fața unor tribunale arbitrale, la CIRDI, TIDM, CIJ, CEDO. Între acestea, menționăm, cu titlu de exemplu:

- *Cazul Bayview v. Mexic*, tribunal arbitral CIRDI, președinte al tribunalului;
- *Cazul Sistem v. Republica Kârgâză*, tribunal arbitral CIRDI, președinte al tribunalului;

⁶ Titlu conferit de suverana Regatului Unit celor mai renumiți juriști pledanți.

- *Avizul consultativ cu privire la consecințele juridice ale construirii unui zid în teritoriile palestiniene ocupate* – consilier pentru Palestina (în fața CIJ);
- *Cazul privind extinderile teritoriale ale Singapore în Strâmtoarea Johor* – consilier pentru Singapore (în fața TIDM);
- *Cazul privind Uzina MOX (Republica Irlanda v. Regatul Unit)* – (tribunal arbitral constituit în conformitate cu Convenția ONU privind dreptul mării) arbitru numit de partea irlandeză;
- *Cazul privind Uzina MOX (Republica Irlanda v. Regatul Unit)* – consilier pentru Irlanda (în fața TIDM);
- *Cazul Azinas v. Cipru*, Marea Cameră a CEDO – consilier pentru Cipru;
- *Cazurile Lauder v. Republica Cehă (CME v. Republica Cehă)* – tribunale arbitrale *ad-hoc* – consilier pentru Republica Cehă;
- *Cazul privind tonul cu aripioare albastre (Australia și Noua Zeelandă v. Japonia)* – consilier pentru Japonia
- *Cazul privind trecerea prin Strâmtoarea Great Belt (Finlanda v. Danemarca)* – consilier pentru Finlanda (în fața CIJ)
- *Cazul privind interpretarea hotărârii CIJ în cazul Avena și alți cetățeni mexicani (Mexic v. SUA)* – consilier pentru SUA (în fața CIJ).

Ceilalți doi experți sunt *Daniel Müller* și *Simon Olleson*.

Daniel Müller este cercetător la Centrul de Drept Internațional din Nanterre, Universitatea Paris Ouest Nanterre-La Défense. A fost consilier și asistent în numeroase cazuri în fața CIJ: *Cazul privind anumite bunuri (Liechtensteien v. Germania)* – consilier pentru Liechtenstein, *Diferendul de frontieră (Benin / Niger)* – consilier pentru Niger, *Cazul privind suveranitatea asupra insulelor Pedra Branca, Middle Rocks și South Ledge (Malaiezia /Singapore)* – consilier pentru Singapore, *Ahmadou Sadiou Diallo (Republica Guineea v. R. D. Congo)* – consilier pentru Guineea, *Diferendul privind drepturile de navigație și drepturile conexe (Costa Rica v. Nicaragua)* – consilier pentru Nicaragua, *Fabricile de hârtie pe fluviul Uruguay (Argentina v. Uruguay)* – consilier pentru Argentina. A fost de asemenea consilier în cazuri în proceduri arbitrale în fața CIRDI, UNCITRAL, Tribunalul de Reclamații Iran-SUA, Comisia ONU de Despăgubiri.

Simon Olleson este membru al Baroului Angliei. Este sau a fost cercetător la Centrul de Cercetare „Lauterpacht” în domeniul Dreptului Internațional din cadrul Universității din Cambridge și la Institutul Britanic de Drept Internațional și Comparat. A fost consilier în mai multe cazuri arbitrale și în fața Curții Inter-Americane a Drepturilor Omului. A fost lector la Trinity College, Gonville and Caius College, King’s College, Cambridge. A fost consilier pe probleme de drept internațional pentru Misiunea Permanentă a Austriei la ONU, New York (2000-2001). Este autor al mai multor studii și articole în domeniul dreptului internațional publicate în reviste de prestigiu în domeniu.